

sorra szakadnak elő a hangszer fémtorkából, hogy szétszóródjanak az éjszakában. A férfi játszik, játszik, szorítja a szaxofont, és belesimul a nyak görbületébe, eddig ő volt a hangszer, amin játszott, most a hangszer ő maga, belebújik, ő sír és üvölt fel a szaxofon mélyéről, ez már nem zene, ez szeretkezés, és csak fújja, gyomorból, a hangok betöltik a szobát – aztán váratlanul leereszti a hangszert. A lány áll a küszöbön, hálózsákba burkolózva, nézi a férfit, ahogy az furcsa pózban áll a szoba közepén, a felborult hamutartó mellett, a padlót por, hamu és cigarettacsikkek borítják, a szaxofon tokja hanyatt dőlve fekszik a piszokban, nézi a férfi különös tekintetét, és halkán megszólal:

– Soha nem szerettem a bluest.

A férfi egy darabig nézi, aztán elmosolyodik, lassan leemeli a nyakából a hangszert, leveszi a sípot, visszarakja a tokba, a tokot a barna szekrénybe teszi, kulcsra zárja a szekrényajtót, kinyitja az ablakot, és kivágja rajta a kulcsot. Aztán átsétál a szobán, nyugodtan bezárja a lány előtt az ajtót, és cigarettára gyújt a sarokban.

Suhai Pál

ARS POETICA

Lator Lászlónak

Hónapok, napok úgy kopognak,
mint írógépen a betűk:
még el se múlt a tegnap, de a holnap
arcodra üti máris jeleit.
Nap nap után, és lassan megtelik
a nemrég még üres papírlap
szavakkal: betű mindenütt,
amelyet írsz, s amelyek téged írnak.

Így készül, így íródik a beadvány:
föllebbezés vagy vers, ki tudja, mi,
szándékát nem szokta bevallani
a Mester, legföljebb célzással, halvány
utalással arra, ami –
még jó, ha látszik életrajzán,
hogy nem egyetlen szót motyogván
kell önmagát kimondani.

Napok kopognak: írógépen
a betűk – de ezen az égen
száz nap kering egyszerre és ezer,
Te húzod mind, mint flottát Gulliver,

Te állsz itt napok léggömbjeivel,
s amit gyermeki örömeben
egyenként gyűjt a képzelet, Te vénen,
és egyszerre röpited el.

Vjacseszlav Ivanov

AZ OROSZ REGÉNY 1992-BEN

M. Nagy Miklós fordítása

A szövegnek, melyet az önök figyelmébe ajánlok, kettős az iránya. Egyrészt röviden megpróbáltam kifejtetni nézeteimet a regényről, az irodalom történetével és jövőjével való viszonyában. Ugyanakkor van egy földhözragadtabb célom is: ebben az évben engem választottak meg annak a zsűrinek az elnökévé, amely az év legjobb orosz regényéért járó Booker-díjat odaítéli, s most megragadom az alkalmat, hogy elmondjam az olvasottak kapcsán támadt gondolataimat. Zsűritársaim meglátásait és javaslatait mindannyiszor örömmel fogadtam, néha egyetértve velük és az ő észrevételeiket továbbgondolva, néha vitázva. Mindenesetre fenntartom magamnak a jogot, hogy meglehetősen szubjektív legyek. Ha csak röviden teszek említést egy regényről, az nem azt jelenti, hogy a mű rossz. Részletesebben arról beszélek, ami problémákat vet fel.

Jó lenne, ha az év legjobb regényének rendszeres díjazása fokozná az érdeklődést általában a próza iránt. Egyetlen mű kiválasztása bizonyos fokig mindig véletlenszerű: az éppen adott ízlésbeli elfogultságok eredménye. A legújabb orosz próza többet érdemel, mint az évenként egyszeri villonveregetést.

A műfaji korlátozás a Booker-díjjal kapcsolatos gyakorlati okokból fakad. Főként tehát regényekről fogok beszélni, jöllehet a regény és a kisregény (vagy olykor az elbeszéléskötet) között igencsak nehéz határvonalat húzni, s néha óhatatlanul általában a prózáról kell szólnom.

Az orosz írók mindig ragaszkodtak a műfaj sajátos értelmezéséhez. Erről írt Lev Tolsztoj a HÁBORÚ ÉS BÉKE kapcsán, példaként felhozva az orosz próza valamennyi jelentősebb alkotását a HOLT LELKEK-től kezdve a FELJEGYZÉSEK A HOLTAK HÁZÁBÓL-ig; és persze ne feledkezzünk meg az ANYEGIN-ról, erről a „verses regényről” sem. Am bármilyen szélesen értelmezzük a regényt, mégiscsak vannak olyan könyvek, amelyeknek nemigen tudunk helyet szorítani e tető alatt, még ha maga a szerző hajlik is rá (példaként szolgálhat Fazil Iszkander nemrég megjelent ragyogó könyve, a CSELOVEK I JIVO OKRESZTNOSZTYI – AZ EMBER ÉS KÖRNYEZETE).

A regény nem egyszerűen állandóan igyekszik kilépni a műfaj szigorúan megrajzolt kereteiből. A regény az általa ábrázolt társadalommal és az általa közvetített filozófiával együtt változik. A REGÉNY PUSZTULÁSA című ragyogó cikkében Oszip Mandelstam elsőként, már a húszas években megfogalmazta azokat az okokat, amelyek miatt a re-